

KAYSERİ GERİ GÖNDERME MERKEZİ ZİYARETİ RAPORU

Rapor No:
2022/07

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 01.03.2022 tarihli ve 2022/136 sayılı kararıyla oy birliği ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	iv
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	2
2.1. MERKEZ HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLER.....	2
2.1.1. Merkezin Fiziki Yapısına İlişkin Genel Bilgiler	2
2.1.2. Merkez Personeli Hakkındaki Genel Bilgiler	3
2.2. MERKEZDE BULUNAN YABANCILAR.....	4
3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	5
3.1. ÖNCEKİ ZİYARETİN TAKİBİ BAĞLAMINDA TESPİT VE GÖZLEMLER ..	5
3.2. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	7
3.2.1. Kurum Kapasitesi	7
3.2.2. Isınma ve Havalandırma.....	7
3.2.3. Suya Erişim	7
3.2.4. Hijyen Koşulları	8
3.3. YABANCILARA DAİR TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER	8
3.3.1. Merkeze Kabul ve Yerleştirme	8
3.3.2. Yönetim ve Personelin Tutumu.....	9
3.3.3. Dış Dünya İle İletişim	10
3.3.4. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler	11
3.3.5. Sağlık ve COVID-19 Pandemisine Yönelik Tedbirler.....	12
3.3.6. Güvenlik.....	13
3.3.7. Beslenme	14
4. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER	15
4.1. DEĞERLENDİRME	15

4.2. TAVSİYELER.....	15
4.2.1. Kayseri Valiliğine Yönelik Tavsiyeler.....	15
4.2.2. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler	16
4.2.3. Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiyeler.....	16
4.2.4. Kayseri İl Jandarma Komutanlığına Yönelik Tavsiyeler	16
4.2.5. Kayseri Barosu Başkanlığına Yönelik Tavsiyeler	16

KISALTMALAR

- BM** : Birleşmiş Milletler
- GÖÇNET** : Göç Kayıt Sistemi
- OPCAT** : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol
- PCR** : Polymerase Chain Reaction
- TIHEK** : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu
- UÖM** : Ulusal Önleme Mekanizması
- YTS** : Yabancı Terörist Savaşçı
- YUKK** : Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

1. GİRİŞ

1. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TIHEK); 6701 sayılı Kanunla, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek üzere kurulmuştur.
2. Türkiye, 14 Eylül 2005 tarihinde İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler (BM) Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokolü (OPCAT) imzalamıştır. 2011 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren ve Türkiye açısından bağlayıcılık kazanan OPCAT'in 1'inci maddesine göre Protokolün amacı; *“bağımsız uluslararası ve ulusal organların, işkence ve diğer zalimane, insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da cezayı önlemek için, kişilerin özgürlüklerinden mahrum bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretlerde bulunacağı bir sistem kurmaktır.”*
3. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-ı bendi uyarınca OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması (UÖM) olarak görev yapmak Kurumun görevleri arasında yer almaktadır. Kanun'un 2/1-k bendine göre UÖM; *“İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde kişilerin özgürlüklerinden yoksun bırakıldığı yerlere düzenli ziyaretler yapmak üzere oluşturulan sistemi”* ifade etmektedir.
4. 6701 sayılı Kanun'un 9/1-j bendinde, kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmiştir. Bu bağlamda geri gönderme merkezlerine ziyaret gerçekleştirmek TIHEK'in görev ve yetki alanına girmektedir.
5. Geri gönderme merkezleri, kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı ya da koruma altına alındığı yerlerden birisi olup temel dayanağını 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda (YUKK) bulmaktadır. YUKK'nin geri gönderme merkezi başlıklı 58'inci maddesine göre; *“(1) İdari gözetime alınan yabancılar, geri gönderme merkezlerinde tutulurlar. (2) Geri gönderme merkezleri*

Bakanlık tarafından işletilir. Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlığı bulunanlarla protokol yaparak bu merkezleri işletirebilir. (3) Geri gönderme merkezlerinin kurulması, yönetimi, işletilmesi, devri, denetimi ve sınır dışı edilmek amacıyla idari gözetimde bulunan yabancıların geri gönderme merkezlerine nakil işlemleriyle ilgili usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”

6. 22 Nisan 2014 tarih ve 28980 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren "Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşlettirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik" in 3/1-ç bendine göre geri gönderme merkezi; "idari gözetim altına alınan yabancıların barındırılmaları ve kontrol altında tutulmaları amacıyla kurulan ve doğrudan işletilen veya kamu kurum ve kuruluşlarıyla, Türkiye Kızılay Derneği veya kamu yararına çalışan derneklerden göç alanında uzmanlık, bulunanlarla protokol yapılarak işletirilen merkezleri" ifade etmektedir.
7. Yukarıda anılan çerçevede, Kayseri Geri Gönderme Merkezine 11.08.2021 tarihinde bir takip ziyareti gerçekleştirilmiş olup ziyaret heyetinde;... yer almıştır. Ziyaret COVID-19 pandemisi sebebiyle “zarar vermeme ilkesi” gözetilerek, temizlik-maske-mesafe kurallarına riayet edilerek gerçekleştirilmiştir.
8. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulunun 09.02.2021 tarih ve 147 nolu toplantısında alınan 2021/16 sayılı Karar ile 09.08.2021 tarihli Başkanlık Oluru uyarınca Kayseri Geri Gönderme Merkezine¹ 11.08.2021 tarihinde gerçekleştirilen ziyaret neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ve 15.08.2018 tarihinde gerçekleştirilen ilk ziyaret neticesinde verilen tavsiyelerin izlenmesine ilişkin tespit ve önerileri ihtiva etmektedir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. MERKEZ HAKKINDAKİ GENEL BİLGİLER

2.1.1. Merkezin Fiziki Yapısına İlişkin Genel Bilgiler

¹ Bundan sonra kısaca Merkez olarak ifade edilecektir.

9. Merkez, 16 Ocak 2015’te inşa edilmiştir. Binada sonradan yapılan onarımlar şu şekildedir:

- Bina aydınlatmalarında ampulden Led Projektörlere geçilmiştir.
- Yabancıların kaldığı katlarda kırık yerlerin onarımı ve boyaması yapılmıştır.
- Binadaki LNG tankı sökülüp doğalgaz sistemine geçilmiştir.
- Kamera sistemi ve bahçe duvarlarının çitleri yenilenmiştir.

10. Merkezde bulunan yabancıların faydalanabildiği ortak alanlar; revir, yemekhane, TV odası, spor salonu, kantin, oyun odası ve avludur.

2.1.2. Merkez Personeli Hakkındaki Genel Bilgiler

11. Merkezde çalışan personelin görev ve cinsiyet dağılımları aşağıdaki gibidir:

Tablo 1: Personel Bilgilerine İlişkin Tablo

GÖREVİ	ERKEK	KADIN
Merkez Müdür V.	1	-
İl Göç Uzmanı	4	2
İl Göç Uzman Yardımcısı	2	1
Memur	1	-
Sosyal Çalışmacı	-	3
Psikolog	-	1
Gıda Mühendisi	-	1
Teknik Personel	5	-
Sürekli İşçi (Büro Personeli)	-	1
Tercüman	3	-
Doktor	1	-
Öğretmen (Halk Eğitim Geçici Görevli)	-	1
Sürekli İşçi (Güvenlik Personeli)	65	12
Sürekli İşçi (Temizlik Personeli)	23	3
Şoför (Geçici Görevli)	2	-
TOPLAM	107	25
GENEL TOPLAM	132	

12. Merkezin dış güvenliği jandarma; iç güvenliği ise Merkezin güvenlik personeli tarafından sağlanmaktadır.
13. Merkez İdaresi tarafından tercümanların Farsça, Urduca ve Arapça bildiği ifade edilmiştir.
14. Merkez İdaresi tarafından, Merkezde iş sağlığı ve güvenliği, bakım, onarım, periyodik bakımlar, yemek hizmeti alımı, uçak biletleri alımı ve teknik servis alımı konularında dışarıdan hizmet alımı yöntemine başvurulduğu ifade edilmiştir.
15. Merkez İdaresi tarafından Heyetimize, Merkezin tam kapasitesi olan 750 kişiye hizmet verilmesi durumunda en az 18 uzman personelin gerektiği, Kayseri İl Göç Müdürlüğü'nde ise toplamda 23 İl Göç Uzmanı/Uzman Yardımcısı istihdam edildiği, 23 uzman/uzman yardımcısı personelden 9'unun Merkez bünyesinde görev yaptığı bu nedenle uzman/uzman yardımcısı personel sayısının yetersiz olduğu iletilmiştir.

2.2. MERKEZDE BULUNAN YABANCILAR

16. İdare tarafından, Merkezde kalan yabancıların sayısının düzensiz göç hareketlerine göre değişiklik gösterebildiği, ziyaret tarihi itibari ile Merkezde 886 yabancı bulunduğu, Merkeze son dönemde ağırlıklı olarak Afganistan'dan ve Pakistan'dan gelen yabancıların sevk edildiği, sevk edilenler içinde çoğunluğun bekar ve erkek olduğu ifade edilmiştir.
17. Merkez İdaresi tarafından, Merkezde 11 farklı uyruktan yabancıların olduğu (Afganistan, Almanya, Irak, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Pakistan, Rusya, Suriye, Tacikistan) belirtilmiştir.
18. Merkez İdaresi tarafından Merkezde bulunan yabancıların, Yabancı Terörist Savaşçı² (YTS) olma şüphesi bulunanlar hariç ortalama barınma sürelerinin 25-26 gün olduğu ifade edilmiştir.
19. Merkezde görme engelli 5 yabancı olduğu; 1 kız ve 8 erkek çocuk olmak üzere toplamda 9 çocuk bulunduğu ve Merkezde refakatsiz çocuk bulunmadığı bilgisi verilmiştir.

² BM Güvenlik Konseyinin Yabancı Terörist Savaşçılara ilişkin 2178 sayılı kararında Yabancı Terörist Savaşçı tanımı şu şekilde yapılmıştır; "Terörist eylemleri gerçekleştirmek, planlamak, hazırlamak, bunlara katılmak, terör eğitimi sağlamak veya almak amacıyla silahlı çatışmalarla bağlantılı olanlar dâhil ikamet ettiği veya vatandaşı olduğu Devletten başka bir Devlete seyahat eden kişiler."

20. Yabancı çocuğun refakatsiz çocuk olduğunun anlaşıldığı durumlarda Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile iletişime geçilerek gerekli işlemlerin yapıldığı bilgisi edinilmiştir.
21. Merkezde 13 kadın yabancı olduğu; Merkezde hamile veya emziren kadın bulunmadığı; 65 yaş üstü 2 yabancı bulunduğu ifade edilmiştir.

3. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.1. ÖNCEKİ ZİYARETİN TAKİBİ BAĞLAMINDA TESPİT VE GÖZLEMLER

22. Kurumumuz tarafından 15.08.2018 tarihinde Kayseri Geri Gönderme Merkezine ziyaret düzenlenmiştir. Ziyarete ilişkin gözlem ve tavsiyeler 15.08.2018 tarihli ve 2018/14 sayılı rapor³ ile kamuoyuna duyurulmuştur.
23. Söz konusu ziyaret raporunda verilen tavsiyelerin yerine getirilmesine ilişkin ayrıntılı bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 2: Tavsiye Takip Tablosu

Tavsiyeler	Tavsiyelerin Kontrolü	Açıklama
Zemin katta yer alan 40x40 cm ebadındaki açılır pencerelerin havalandırmayı zorlaştırması nedeniyle bu pencerelerin yeterli havalandırmaya imkân verecek şekilde yeniden düzenlenmesi, ⁴	X	Takip ziyareti tarihinde söz konusu pencerelere ilişkin bir düzenleme yapılmadığı gözlemlenmiştir.

³ Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kayseri Geri Gönderme Merkezi Ziyareti (Rapor No: 2018/14), Kasım 2018, (https://www.tihek.gov.tr/upload/file_editor/2019/02/1551179762.pdf).

⁴ BM Nelson Mandela Kuralları Madde 13:

Mağpuslara kalmaları için ayrılan bütün yerlerde ve özellikle uyudukları yerlerde, iklim şartlarına ve ayrıca metreküp başına düşen hava miktarına, asgari zemin alanına, aydınlatmaya, ısıtmaya ve havalandırmaya gerekli özen gösterilerek, sağlık için gerekli bütün koşullar karşılanır.

Madde 14:

Mağpusların yaşamaları ve çalışmaları gereken her yerde: (a) Pencereler, mağpusun gün ışığında okuma veya çalışabilmesine yeterli büyüklükte ve yapay bir havalandırma sistemi olmasına bakılmaksızın, temiz havanın

Tavsiyeler	Tavsiyelerin Kontrolü	Açıklama
Sağlık servisinde verilen hizmetler kapsamında yapılan iş ve işlemlerin takibi ve şeffaflığa imkân verecek şekilde sağlık kayıt defterine detaylı işlenmesi,	✓	Gerçekleştirilen ziyarette sağlık servisinde bulunan sağlık kayıt defterinin düzenli ve detaylı bir şekilde tutulduğu gözlemlenmiştir.
Yemek menüsünün önceden yabancılarla paylaşılması,	✓	Merkez İdaresi tarafından tavsiyeye riayet edildiği gözlemlenmiştir.
Yabancıların imkânlar dâhilinde bilgisayar odası ve spor salonundan yararlandırılması,	✓	COVID-19 pandemisi koşullarında sınırlı şekilde bu aktivitelerin Merkezde yapıldığı gözlemlenmiştir.
Güvenlik personeli sayısının imkânlar dâhilinde artırılması, ⁵	X	Bu tavsiye hakkında ziyaret tarihi itibarıyla bir gelişme olmadığı gözlemlenmiştir. Merkez İdaresi de güvenlik personeli sayısının yetersiz olduğunu dile getirmiştir.

24. Daha önceki ziyarette verilen tavsiyelerin yerine getirilme oranının %60 olduğu tespit edilmiştir. Kısmi olarak yerine getirilen tavsiye bulunmamaktadır.

girebileceği şekilde inşa edilir. (b) Mahpusun okuma veya çalışması için, görme yeteneğine zarar vermeyecek ölçüde yeterli yapay aydınlatma sağlanır.

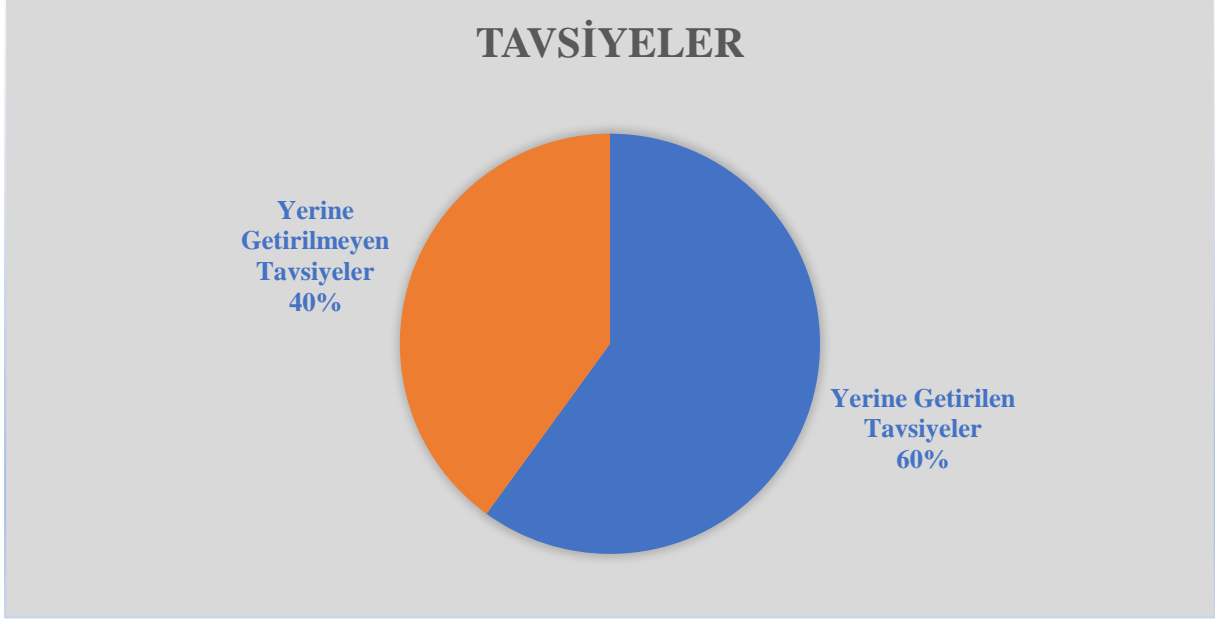
⁵ Avrupa Cezaevi Kuralları

Madde 18:

(...)

Bütün mahpusların kaldıkları yerlerde, kaçma ve kendilerine veya başkalarına zarar verme tehlikesine karşı asgari sınırlayıcı güvenlik düzenlemeleri yapılmalıdır.

Şekil 1:Tavsiyelerin Yerine Getirilme Oranı

3.2. FİZİKSEL KOŞULLAR

3.2.1. Kurum Kapasitesi

25. Merkezin kapasitesi 750 kişidir. İdare tarafından ziyaret tarihi itibariyle Merkezde 886 yabancı olduğu belirtilmiştir.
26. Merkez İdaresi tarafından, Merkezde her odada altı üslü 3 ranza ve 6 yatak olmak üzere toplam 750 yatak bulunduğu ifade edilmiştir.
27. İdare tarafından, Merkezde engelliler için ayrılmış 3 oda bulunduğu ifade edilmiştir. Bunun yanında fiziksel engelliler için Merkezde rampalar ve asansörler bulunduğu gözlemlenmiştir.

3.2.2. Isınma ve Havalandırma

28. 16 Ocak 2015 tarihinde inşa edilen Merkezin fiziki durumunun iyi bir seviyede olduğu ve Merkezin koridorunun ve ortak alanlarının aydınlık, ferah ve yeterli genişliğe sahip olduğu gözlemlenmiştir.
29. Merkezde ısınma doğalgaz ile sağlanmaktadır.

3.2.3. Suya Erişim

30. Merkez İdaresince, Merkezde 24 saat sıcak su imkânı bulunduğu ifade edilmiştir. Merkezde kalan yabancılar tarafından da bu hususta bir şikâyet iletilmemiştir.
31. Merkez İdaresi tarafından Heyetimize, yabancılar yemekhanede öğün başına 500 ml. su verildiği; ayrıca katlarda yer alan su sebillerinden de yabancıların su ihtiyaçlarını karşılayabildiği iletilmiştir⁶.

3.2.4. Hijyen Koşulları

32. Merkezin temizliğinin günlük olarak Temizlik Birimi tarafından yapıldığı, aile olarak kalanlar ile odasına girilmesini istemeyen yabancıların odasına girilmediği ve temizlik malzemelerinin kendilerine temin edilerek temizliğin yabancılar tarafından yapıldığı ifade edilmiştir.
33. Merkeze ilk kez gelen yabancıardan PCR testi istendiği ve tedbir olarak yabancıların on dört gün karantinaya alındığı bilgisi edinilmiştir.
34. İdare tarafından, yabancılar ve personele ücretsiz bir şekilde maske verildiği ifade edilmiştir.
35. COVID-19 vakası olması durumunda, Kocasinan İlçesi sağlık kuruluşlarında görevli filyasyon ekipleri tarafından Merkeze gelinerek numune alındığı ve gerek görülmesi halinde tedaviye başlandığı ve izolasyonun sağlandığı ifade edilmiştir. Yapılan gözlem ve incelemeler neticesinde bu süreçlerin rutin olarak işletildiği görülmüştür. Merkezde bulunan yabancıardan da Heyetimize bu hususta bir şikâyet ulaşmamıştır.

3.3. YABANCILARA DAİR TUTUM, DAVRANIŞ VE HİZMETLERE İLİŞKİN TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

3.3.1. Merkeze Kabul ve Yerleştirme

36. Merkez İdaresi tarafından, kolluk güçlerince evrakları ile birlikte getirilen yabancıların bilgilerinin GöçNet⁷ veri tabanına işlendiği; duruma göre dosyası

⁶ (Sağlıklı ortalama bir insanın günlük su ihtiyacının karşılanabilmesi için, içme suyu ile 1500-2000 mL/gün (8-10 su bardağı), yiyecek ve içeceklerle 1000 mL/gün, metabolizma sonucu oluşan su ile 260 mL/gün karşılar(<https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/beslenmehareket haberler/yeterli-su-ve-sivi-tuketiminin-onemi.html>).

⁷ Yabancıların Türkiye'ye girişleri, kalışları, çıkışları, sınır dışı edilmeleri, giriş yasakları, uluslararası koruma, geçici koruma ve insan ticareti mağdurlarının korunmasıyla ilgili iş ve işlemlere ait bilgilerinin elektronik ortamda yönetilmesi için geliştirilmiş bir göç sistemi projesidir.

incelenerek hakkında sınır dışı kararının alınıp alınmayacağına değerlendirildiği ve ayrıca Merkeze ilk girişte; yabancıların adı-soyadı, uyruğu, doğum tarihi, anne-baba adı gibi kimlik bilgilerinin ve biyometrik verilerinin alındığı belirtilmiştir.

37. İdare tarafından, Merkeze getirilen yabancıların önce güvenlik personeli tarafından X-Ray cihazından geçirildiği ve sonrasında dedektörle üst aramalarının yapıldığı ifade edilmiştir.
38. Merkeze kabulde kişilere ait değerli eşyaların Merkezin emanet odasında muhafaza altına alındığı bilgisi edinilmiştir.
39. Merkeze kabul edilen her yabancı için darp-cebir raporu ve COVID-19 bulguları konusunda rapor istendiği, bu raporlar olmadan Merkeze kabullerinin gerçekleştirilmediği ifade edilmiştir.
40. Ayrıca ilk kabul sonrası görevli uzman tarafından Ön Değerlendirme Formu ile yabancı uyruklu misafirlerin sağlık sorunu olup olmadığı sorulduğu ve varsa hastalık durumuna uygun olarak gerekli idari işlemlerin yapıldığı ifade edilmiştir.
41. Merkezde ihtiyaç durumuna göre yabancılarla kıyafet yardımı sağlandığı, ayrıca ihtiyaç halinde terlik ve ayakkabının temin edildiği; diğer kişisel ihtiyaçların da gerektiğinde Merkez tarafından temin edildiği belirtilmiştir.
42. Yabancıların odalara yerleştirilmelerinde cinsiyet ve engellilik durumu gibi hususlara dikkat edildiği ifade edilmiştir. Heyetimizce yapılan gözlem ve incelemelerde de bu hususlara riayet edildiği görülmüştür.

3.3.2. Yönetim ve Personelin Tutumu

43. Merkezde bulunan yabancıardan Heyetimize, Merkezde işkence ve kötü muamele yaşağı hakkında bir şikâyet ulaşmamıştır.
44. Merkez İdaresince, Kabul ve Barınma Merkezleri ile Geri Gönderme Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi, İşletilmesi, İşlettirilmesi ve Denetimi Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun biçimde işlemlerin yürütüldüğü; idari yaptırım kapsamında yabancıların ilgi odalarına⁸ alınmak usulü ile cezai işlemlerin uygulandığı ifade edilmiştir.

⁸ İlgi odaları; kişinin sakinleşmesi, kendisine veya başkasına zarar vermemesi için tutulduğu yumuşak/süngerli/tecrit odalarını ifade etmek için kullanılan bir tabirdir.

45. Merkezde 2 adet ilgi odası bulunduğu; odalarda tutulma süresinin 15 dakikadan başlayarak yabancının sakinleşmesine bağlı olarak değişiklik gösterebildiği ve son bir yılda 26 kişinin bu odalara alındığı ifade edilmiştir. Yapılan gözlem, görüşme ve incelemelerde bu hususta bir sorun tespit edilmemiş; Heyetimize de bu konuda bir şikâyet ulaşmamıştır.
46. Merkez İdaresince, Merkezde ziyaret tarihine dek firar veya isyan olayı yaşanmadığı, bu tür durumlarda Merkez güvenlik personeli ile kolluk kuvvetlerinin orantılı bir şekilde müdahalede bulunabilmesi yönünde planlamaların yapıldığı ifade edilmiştir.
47. 2021 yılı içerisinde kamu malına zarar verme şeklinde 1 adli vaka olayı yaşandığı ifade edilmiştir. Söz konusu adli vakaya yönelik gerekli adli ve idari işlemlerin uygulandığı görülmüştür.
48. Merkez İdaresi tarafından yabancıların talep ve şikâyetlerini dilekçeler yolu ile iletebildiği, dilekçelerin yanıtlanma süresinin iş yoğunluğuna göre değişebilmekle beraber Merkezde yeterli sayıda ve çeşitlilikte tercüman bulunmasından ötürü dilekçelerin yanıtlanmasında genel anlamda bir sorunla karşılaşmadığı ifade edilmiştir. Merkezde bulunan yabancılarla yapılan birebir görüşmelerde de dilekçeler hususunda bir şikâyet Heyetimize iletilmemiştir.
49. Merkez İdaresi tarafından YUKK m. 57/A'da yer alan idari gözetime alternatif tedbirlere hiç başvurulmadığı ifade edilmiştir⁹.
50. İdare tarafından, Merkez personelinin hizmet içi eğitim müfredatında; devlet malını koruma ve tasarruf tedbirleri, gizlilik, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, tarih, yazışma-dosyalama, hukuk, milli güvenlik gibi konuların bulunduğu ifade edilmiştir.
51. Merkez personelinin işkence ve kötü muameleyi inceleme ve belgelendirme ve aday memurluk eğitimlerini aldığı bilgisi verilmiştir.

3.3.3. Dış Dünya İle İletişim

⁹ Bu düzenleme Kurumumuz tarafından yayımlanan 2019 İnsan Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Raporu'nda da insan hakları ile uyarlı bulunarak takdir edilmiştir.
https://www.tihek.gov.tr/upload/file_editor/2020/12/1608249600.pdf (E.T: 17.01.2022)

52. Merkez İdaresi tarafından, Merkezde 20 ankesörlü telefon bulunduğu, yabancıların telefon kartlarını kantinden ücret karşılığı alabildiği, maddi durumu telefon kartı almaya elverişli olmayan yabancılar için Merkez tarafından telefon kartlarının ücretsiz temin edildiği ifade edilmiştir.
53. YTS şüphelisi statüsünde bulunanların haftada 3 gün; diğer yabancıların ise her gün telefonu kullanabildiği belirtilmiştir.
54. Merkez İdaresi tarafından, 1 Temmuz 2021 itibarıyla Merkeze ziyaretçi kabul edilmeye başlandığı, Merkezde kalan yabancıların ziyaretçileriyle görüşebilecekleri ziyaretçi odası bulunduğu, mevcut durumda yalnızca birinci dereceden akrabalarıyla görüşmeye imkân sağlandığı bildirilmiştir.
55. Merkezde avukat ile görüşme yapılması için uygun odalar bulunduğu, bu odalarda arada cam bulunan iki ayrı kısımda yabancılar ile avukatlarının telefon aracılığıyla görüşebildiği ve bu odalarda mahremiyet ve izolasyon konusunda bir sorun olmadığı gözlemlenmiştir.
56. Merkez İdaresi tarafından Heyetimize, Merkezde bulunan yabancıların talebi üzerine avukatı ile görüşebildiği, 2020 yılında 220 avukat görüşmesi yapıldığı; ayrıca 2020 kayıtlarına göre 45 adli yardım görüşmesi yapıldığı bildirilmiştir.
57. Merkezde bulunan yabancılarla gerçekleştirilen görüşmelerde; yeteri kadar hukuki desteğin sağlanmadığı, bu konuda gerekli bilgilendirmelerin kendilerine yapılmadığı dile getirilmiştir.

3.3.4. Sosyal, Kültürel, Mesleki, Eğitsel ve Sportif Etkinlikler

58. Merkez İdaresi tarafından, pandemi sebebiyle sosyal faaliyetlerin normal zamanlara göre daha seyrek yapıldığı, yabancıların sabah, öğle ve akşam her yemekten sonra yarım saat ve 3 defa da ayrıca her seferinde yarım saat olmak üzere toplamda 3 saat havalandırmaya çıkarıldığı ifade edilmiştir.
59. Merkezde görev yapan psikolog ve sosyal hizmet uzmanı tarafından, özel günlerde, milli ve dini bayramlarda psiko-sosyal destek birimi tarafından etkinlikler yapıldığı, ilaveten Türk Kızılay'ı ile işbirliği içerisinde çeşitli faaliyetler yapıldığı belirtilmiştir.

60. Merkezde Halk Eğitim Merkezi tarafından görevlendirilen Türkçe Öğretmeni, El Sanatları Öğretmeni ve Okul Öncesi Öğretmeni bulunduğu; öğretmenler tarafından yabancılarla çeşitli etkinlikler gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.
61. Merkezde aktif olarak kullanılan; Temel Beceriler Sınıfı, Eğitim Sınıfı, Sinema Salonu, Spor Salonu ve Bilgisayar Odası bulunduğu görülmüştür.
62. Merkezde Türkçe dil kursu bulunduğu ve haftada 5 gün Türkçe eğitimi verildiği bilgisi edinilmiştir.
63. Merkezde farklı dillerden kitapların yer aldığı bir kütüphane bulunduğu; yabancıların kütüphanede kitap okuyabildiği ve diledikleri takdirde odalarına da götürebildikleri görülmüştür.
64. Cuma günlerinde İl Müftülüğünce görevlendirilen bir imam-hatip'in Merkeze geldiği ifade edilmiştir.
65. Merkezde, çocuklar için oyun alanı bulunduğu, oyun alanında yeteri kadar ekipman olduğu ve oyun alanının çocuklar için uygun olduğu gözlemlenmiştir.
66. Merkezde çocuklar için okul öncesi sınıfı ve sınıfta gerekli materyallerin bulunduğu, Halk Eğitim Merkezi tarafından okul öncesi öğretmeni görevlendirmesinin yapıldığı anlaşılmıştır. Eğitim ortamının nezih olduğu görülmüştür.
67. Çocukların eğitimi için kullanılan sınıfların son derece donanımlı olduğu ve sınıflarda çocuklar için yeterli sayıda puzzle, satranç, dama vb. oyunların bulunduğu görülmüştür.

3.3.5. Sağlık ve COVID-19 Pandemisine Yönelik Tedbirler

68. Merkez İdaresi tarafından, acil sağlık vakalarına ilk müdahalenin genelde katlarda bulunan güvenlik görevlisinin tespitiyle veya yabancıların sağlık sorunu yaşadığını belirtmesi ile başlandığı, Merkezde ilk müdahalenin Merkez doktoru tarafından gerçekleştirildiği, ihtiyaç duyulması halinde ambulans ile hastaneye sevk sürecinin başlatıldığı ifade edilmiştir.
69. Merkezde revir düzeyinde sağlık hizmeti verildiği, Merkez doktoru tarafından gerekli görülmesi durumunda üst sağlık kuruluşlarına Merkezin araçları ve güvenlik personelleri eşliğinde sevklerin yapıldığı, Merkez doktorunun bulunmadığı zamanlarda ise İl Göç Uzmanı veya Uzman Yardımcıları ile Güvenlik Vardiya Amirinin bilgisi ve koordinasyonu dâhilinde 112 Acil Çağrı Merkezi ile iletişime

geçilerek ilgili kurum veya hastanelere sevk işleminin gerçekleştirildiği belirtilmiştir.

70. Merkezde, ülkemizde ilk vakanın görüldüğü tarihten ziyaret tarihine kadar 95 vaka görüldüğü; bu süreçte pandemi nedeniyle yoğun bakım altına alınan veya yaşamını yitiren yabancı olmadığı ifade edilmiştir. Ziyaret tarihi itibarıyla Merkezde 2 yabancı COVID-19 hastası olduğu bilgisi Merkez doktoru tarafından ifade edilmiştir.

71. Merkez İdaresi tarafından, pandemi kapsamında Sağlık Bakanlığı tarafından uyulması gereken tedbir ve kuralların tercümanlar aracılığıyla yabancılara aktarıldığı ifade edilmiştir.

3.3.6. Güvenlik

72. İdare tarafından, Merkezde toplamda 78 tane güvenlik görevlisinin görev yaptığı, her vardiyada 17 veya 18 tane güvenlik görevlisinin görevlendirildiği ve bu sayının yetersiz olduğu bilgisi verilmiştir. Her vardiyada güvenliğin etkin biçimde sağlanabilmesi için asgari olarak 25 veya 26 tane güvenlik görevlisinin bulunması gerektiği belirtilmiştir. İdare tarafından Merkezde dış güvenliğin sağlanması amacıyla 12 veya 13 tane jandarma personelinin görev yaptığı ve bu sayının artırılması gerektiği belirtilmiştir.

73. Merkezde sayımın her gün saat 23.00'da katta bulunan güvenlik personeli tarafından gerçekleştirildiği, rutin aramaların ise ayda bir defa jandarma eşliğinde güvenlik personeli ile yapıldığı, ihtiyaç halinde anlık aramalar gerçekleştirildiği ifade edilmiştir.

74. Acil durumlara yönelik acil çıkış kapıları, sığınaklar ve toplanma alanlarının mevcut olduğu gözlemlenmiştir.

75. Merkezde yangın alarm sistemi ve yangın merdiveni bulunduğu görülmüştür. Merkez İdaresince Heyetimize Merkezdeki yangın sisteminin aktif olarak çalışmadığı bilgisi verilmiştir.

76. Merkezde kör nokta kalmayacak ve mahrem alanları göremeyecek şekilde kurulu bir kamera sisteminin bulunduğu, kamera sisteminin 320 kamera ile işler halde olduğu, kamera kayıt odasında düzenli olarak görevli bulundurulduğu

gözlemlenmiştir. İdare tarafından kayıtların 6 ay süreyle saklandığı ve elektrik kesintilerine karşı yardımcı elektrik güç sistemlerinin bulunduğu belirtilmiştir.

3.3.7. Beslenme

77. Merkezde yabancılara yemek hizmeti veren 3 adet yemekhane bulunduğu; ayrıca Merkezde çalışan personeller için aktif olarak kullanılmayan bir adet yemekhane bulunduğu gözlemlenmiştir.
78. Merkezde bulunan yabancıların yemek ihtiyaçlarının Merkez tarafından taşınmalı yemek sistemi¹⁰ yöntemiyle 3 öğün (Kahvaltı, Öğle ve Akşam yemeği) tabldot hizmeti olarak sunulduğu; özel durumu olan yabancıların yemek ihtiyacının ise “Hasta Durum Bildirir” raporuna istinaden en fazla günlük 6 öğün olmak üzere servis edilebildiği Merkezde görev yapmakta olan gıda mühendisi tarafından ifade edilmiştir.
79. Her öğünden numune alınarak belli sürelerle saklandığı görülmüştür.
80. Yemekhanenin genel olarak temiz ve hijyenik olduğu gözlemlenmiştir.
81. Merkezde haftanın belirli günlerinde çalıştırılan 1 adet kantin bulunduğu, kantin ürün listesi ve fiyat çizelgesi incelendiğinde ürün çeşitliliğinin yeterli ve fiyatların makul bir seviyede olduğu görülmüştür. Kantinden içecek, tütün ve tütün mamulleri, giyim ve temizlik ürünleri, manav ürünleri, çikolata ve atıştırmalık grubu ürünlerinin yanı sıra; hijyen malzemeleri olarak ıslak ve kuru mendil, diş fırçası ve diş macunu; kadın yabancılara yönelik ise hijyenik ped, tüy dökücü krem ile ağda bandının temin edilebildiği gözlemlenmiştir.
82. Merkez İdaresince, COVID-19 hastası olan yabancılara, beslenme hizmetlerinin katlarında sağlandığı, ayrıca yemek hizmeti veren firmanın Sağlık Bakanlığının yayınladığı COVID-19 tedbirleri kapsamında¹¹ hizmet verecek gıda sektörü için alınması gereken tedbirlere riayet ederek (tek kullanımlık kaşık, çatal, tabldot, pet şişe içinde su ile kapalı poşet içinde yer alan bir adet ekmek gibi) hizmet sağladığı görülmüştür.

¹⁰ Taşınmalı yemek sistemi; Merkez mutfak olarak adlandırılan tesiste, yani toplu yemek üretilen fabrikada, ürünleri hazırlayıp, hazırlanan ürünlerin tüketicinin yemekhanesine taşınması olarak tanımlanabilir.

¹¹ Sağlık Bakanlığının 27/08/2020 tarihli ve 13588366-149-E.1407 sayılı yazısı ile bildirilen Bilimsel Danışma Kurulu Tavsiye Kararları (<https://cte.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/kovid-19-pandemi-surecinde-ceza-infaz-kurumlari-iii18022021065928>)

4. DEĞERLENDİRME VE TAVSİYELER

4.1. DEĞERLENDİRME

83. TIHEK'in ulusal önleme mekanizması görevi çerçevesinde yürüttüğü faaliyetlerinin temeli ziyaret edilen kurumlarla pozitif yönde geliştirilecek bir iletişim doğrultusunda işbirliği esasına dayanmaktadır. Merkez İdaresince ziyaret heyetinin bütün bölümlere bekletmeksizin erişimi sağlanmış, yabancılarla izole görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemleri almış ve gerekli bilgi ve belgelere erişimi sağlamıştır. Bu çerçevede, Merkez İdaresi ve personelinin ziyaret esnasında gösterdiği işbirliğine açık tutumları ziyaret heyetimiz tarafından memnuniyetle karşılanmıştır.
84. Tespit edilen ve aşağıda buna ilişkin tavsiyeler verilen eksiklikler dışında Kayseri Geri Gönderme Merkezinin mevcut fiziki şartlar, sosyal imkânlar ve mahpus-idare ilişkileri açısından genel olarak müspet bir niteliğe sahip olduğu görülmüştür.

4.2. TAVSİYELER

4.2.1. Kayseri Valiliğine Yönelik Tavsiyeler

85. YUKK'nin 57. maddesinde¹² yer alan alternatif tedbirlere Merkez İdaresi tarafından hiç başvurulmadığı belirtilmiştir. Bu hususta uygun düştüğü ölçüde ilgili hükümdede ifade edilen alternatif tedbirlerin de hayata geçirilmesi,

¹² İdari gözetime alternatif yükümlülükler
MADDE 57/A- (Ek:6/12/2019-7196/78 md.)

(1) 57'nci maddenin ikinci fıkrasında sayılan yabancılara ya da idari gözetimi sonlandırılan yabancılara aşağıdaki idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilebilir:

a) Belirli adreste ikamet etme
b) Bildirimde bulunma
c) Aile temelli geri dönüş
ç) Geri dönüş danışmanlığı
d) Kamu yararına hizmetlerde gönüllülük esasıyla görev alma
e) Teminat
f) Elektronik izleme

(2) Yabancıya birinci fıkradaki yükümlülüklerden bir ya da birkaçının getirilmesi durumunda, bu süre yirmi dört ayı geçemez.

(3) 57 nci maddenin ikinci fıkrası kapsamında olup da idari gözetim altına alınmayan yabancılara bu maddenin birinci fıkrasında sayılan yükümlülüklerden birinin ya da birkaçının getirilmesi zorunludur.

(4) İdari gözetime alternatif yükümlülüklerle tabi tutulduğu, yabancıya veya yasal temsilcisine ya da avukatına gerekçeleri ile birlikte tebliğ edilir. Hakkında idari gözetime alternatif yükümlülükler getirilen yabancı, bir avukat tarafından temsil edilmiyorsa kendisi veya yasal temsilcisi, kararın sonucu, itiraz usulleri ve süreleri hakkında bilgilendirilir.

4.2.2. Merkez İdaresine Yönelik Tavsiyeler

86. Merkezde bulunan yangın sisteminin aktif hale getirilmesi,
87. İlk ziyarette de tespit edildiği üzere zemin katta yer alan 40x40 cm ebadındaki açılır pencerelerin havalandırmayı zorlaştırması nedeniyle bu pencerelerin yeterli havalandırmaya imkân verecek şekilde düzenlenmesi tekiden,

4.2.3. Göç İdaresi Başkanlığına Yönelik Tavsiyeler

88. Yapılan iki ziyarette de güvenlik personeli sayısının yetersiz olduğu gözlemlenmiştir. Merkezde güvenlik hizmetlerinin daha etkin sunulması amacıyla güvenlik personeli sayısının artırılması tekiden,

4.2.4. Kayseri İl Jandarma Komutanlığına Yönelik Tavsiyeler

89. Dış güvenliği sağlamakla görevli Jandarma personeli sayısının yetersiz olduğu Merkez İdaresince ifade edilmiştir. Dış güvenliğin daha etkin bir biçimde sağlanması adına Merkezde görev yapan Jandarma personeli sayısının artırılması,

4.2.5. Kayseri Barosu Başkanlığına Yönelik Tavsiyeler

90. Merkezde bulunan yabancılar, etkili şekilde hukuki destek alamadıkları hususunda şikâyetlerini Heyetimize iletmışlerdir. Bu doğrultuda yabancılarla iletişime geçilerek ihtiyaçları doğrultusunda hukuki destek verilmesi,

tavsiye edilmektedir.

(5) Elektronik izleme yükümlülüğüne tabi tutulan yabancı veya yasal temsilcisi ya da avukatı bu karara karşı sulh ceza hâkimine başvurabilir. Başvuru yabancının tabi tutulduğu idari yükümlülüğü durdurmaz. Sulh ceza hâkimi incelemeyi beş gün içinde sonuçlandırır. Sulh ceza hâkiminin kararı kesindir.

(6) İdari gözetime alternatif yükümlülüklerle uymayan yabancılar idari gözetim altına alınabilir.

(7) Yabancıya teminat yükümlülüğü getirilmesi ve yabancının teminat süresi içerisinde mücbir sebepler ve mahkeme sürecinin sona ermemesi halleri saklı kalmak kaydıyla Türkiye'den çıkmaması durumunda teminat Hazineye irat kaydedilir.

(8) Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça düzenlenir.